

Wie spraken onze ministers tijdens het globaliseringsfeestje in Davos?

Pieter van der Lugt

De technocratische elites van de wereld lijden aan een lichte identiteitscrisis. Heel wat wereldleiders lieten het globaliseringsfeestje in Davos dit jaar daarom maar schieten. De Nederlandse regering was met vijf bewindslieden wél ruim vertegenwoordigd. Met wie spraken onze afgevaardigden?

Geen krantenartikel of tv-item over het World Economic Forum liet het onbesproken. Wie op zoek was naar een schuldige voor de problemen in het Westen kon deze week terecht in een klein Zwitsers skioord. Meer dan ooit stond de jaarlijkse bijeenkomst in Davos symbool voor de negatieve gevolgen van de ongebreidelde globalisering.

De boodschap lijkt inmiddels wel min of meer aangekomen bij de leden van de ontwortelde elite. Terwijl miljardenbedrijven doorgaan met het ondermijnen van de welvaartsstaat via grootschalige belastingontwijking, presenteerden hun steenrijke ceo's in Davos doekjes voor het bloeden. Een fondsje hier, een maatschappelijk verantwoord ondernemingkje daar – het zijn cosmetische ingrepen, die vooral lijken ingegeven door reputatiemanagement. Over de maatschappelijke problemen werd wel gesproken, maar om echte oplossingen werd omzichtig heen gedraaid.

Premier Rutte en ministers Dijsselbloem, Schippers, Ploumen en Hennis reisden vorige week allemaal af naar Davos

Nu het establishment in het verdomhoekje zit – met als kers of de taart de inauguratie van Donald Trump op 20 januari – besloot menig wereldleider dit jaar het elitefeestje maar even over te slaan. Bij de Nederlandse regering dachten ze er echter anders over: maar liefst vijf bewindspersonen brachten een meerdaags bezoek aan het idyllische Davos. Minister-president Rutte en de ministers Dijsselbloem, Schippers, Ploumen en Hennis reisden op verschillende momenten af naar het bergdorp. Met wie spraken zij daar, en welke belangen werden er zoal behartigd?

De agenda van de minister

Informatie over afspraken, werkbezoeken en speeches moet sinds kort in principe makkelijk vindbaar zijn. Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken beloofde eind vorig jaar namelijk meer inzicht te bieden in de agenda's van bewindspersonen, naar aanleiding van voorstellen van Kamerleden om lobby-invloed transparanter te maken. Het was een van de meest concrete toezeggingen in de vrij magere kabinetsreactie op het plan, die ook nog eens jaren op zich liet wachten.

Juist het forum in Davos biedt een ideale gelegenheid om de mooie woorden over transparantie in praktijk te brengen. Nergens zijn de grenzen tussen politiek en het grootkapitaal immers zo fluïde als daar. De wandelgangen bieden ongekende mogelijkheden voor onnavolgbare lobby-invloed. Als het kabinet serieus is over de wens transparant te zijn, dan kon het haar ambities op dit punt de afgelopen week tonen. Voor veel ministers bleek dat echter te hoog gegrepen, al verstrekke een aantal departementen — eventueel na navraag — wél meer informatie over de ontmoetingen.

‘Spontane’ gesprekken

Waar Dijsselbloem en Ploumen elke week hun agenda deels op de website van hun ministerie plaatsen, geven hun VVD-collega’s geen inzicht in hun afspraken. Veel was er trouwens niet op te maken uit de agenda’s van de twee PvdA-ministers: ze verwezen in eerste instantie naar het algemene persbericht van de Rijksvoorlichtingsdienst over het bezoek van de vijfkoppige delegatie. Erg summiere informatievoorziening, die niet in lijn ligt met de toezegging van Plasterk.

Veel was er niet op te maken uit de agenda’s van de twee PvdA-ministers

Premier Rutte liet in zijn wekelijkse persconferentie als iets meer weten over zijn tweedaagse trip. Het bezoek aan Davos gaf hem de kans collega’s te spreken, ‘maar vooral ook bazen van grote ondernemingen en banken,’ zo liet hij weten. Rutte schaamt zich duidelijk niet voor de rituele paringsdansen waar politici en ceo’s in zijn verwickeld in Davos: de premier is er vooral op uit om zoveel mogelijk bedrijven naar Nederland te halen. Dat leidt tot banen, stelt hij. Het is gissen of er in Davos er ook wordt besproken onder welke (belasting)voorwaarden die grote bedrijven zich hier kunnen vestigen.

Minister Dijsselbloem nam — zo laat zijn ministerie van Financiën weten — deel aan een aantal sessies, waaronder twee zogenoemde IGWELs (Informal Gathering of World Economic Leaders). Deze gesprekken vinden altijd achter gesloten deuren plaats en het schijnt dat hier de grote deals van Davos worden gesloten. De minister van Financiën heeft daarnaast ‘een groot aantal’ gesprekken gehad in de wandelgangen van het congres, met onder anderen politici, economen en topmensen uit het bedrijfsleven. Dijsselbloem sprak met internationale financiële instellingen over de gevolgen van de Brexit. Het ministerie wilde echter niet kwijt om welke instellingen het precies ging: ‘Namen kunnen hier niet worden genoemd, omdat dit hun bedrijfseconomische positie kan schaden.’

Minister Hennis heeft in Davos deelgenomen aan vijf paneldiscussies en een aantal bilaterale gesprekken met buitenlandse collega-ministers, zo laat het ministerie van Defensie in een schriftelijke reactie weten. De minister heeft daarnaast ‘vooral “spontane” gesprekken gevoerd in de wandelgangen’.

Schippers: marktwerking en farmaceuten

Een Davosganger die wél man en paard noemt is Edith Schippers. De minister van Volksgezondheid informeerde de Kamer met een brief over haar bezoek. Over toegevoegde waarde in de zorg had Schippers een gespreksessie en twee aparte ontmoetingen met de Nederlandse topman van

Metronics, Rob ten Hoedt, en Michael Porter. Laatstgenoemde verwierf wereldfaam met zijn werk over concurrentiestrategiën. De bedrijfseconoom [adviseerde](#) eerder VVD-minister Hans Hoogervorst over marktwerking in de zorg, en zijn ideeën vormen een belangrijke theoretische basis van ons zorgstelsel. In een tijd waarin marktwerking in de zorg steeds bredere weerstand oproept, laat Schippers dus weinig onduidelijkheid bestaan over haar eigen inspiratiebronnen.

Minister Schippers durft wél man en paard te noemen

Tijdens haar driedaagse bezoek had Schippers ontmoetingen met vijf ceo's van farmaceutische bedrijven: GSK, Novartis, Shire, MSD en Takeda. Onderwerp van deze gesprekken was volgens Schippers haar voorstel voor versnelde toelating van nieuwe antibiotica door het aanpassen van Europese regelgeving. In de brief liet de minister weten ook op zoek te zijn naar andere businessmodellen voor die antibiotica. Daarnaast sprak ze collega-ministers en sprak ze over gezonde voeding apart met chefkok Jamie Oliver en Mehmood Khan, de tweede man van levensmiddelengigant PepsiCo.

Waar minister Schippers uit zichzelf de meeste informatie geeft, geeft Liliane Ploumen op verzoek een uitgebreid overzicht van haar ontmoetingen. De minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking bracht haar dagen in Davos door in gemêleerd gezelschap: van ngo's tot oud-landbouwminister Gerda Verburg en van Nederlandse ceo's tot de Saudische minister van Economische Zaken. In twee dagen had Ploumen 22 ingeplande afspraken.

De informatievoorziening vanuit het kabinet over het bezoek aan Davos loopt dus erg uiteen. Rutte laat weinig twijfels bestaan over zijn intenties van de trip. Dijsselbloem en Hennis hebben in de wandelgangen 'spontane' gesprekken, maar willen niet zeggen wie daar treffen. Schippers en Ploumen verstrekken heel wat meer inzicht in hun ontmoetingen. Maar Schippers en Hennis publiceren, in tegenstelling tot Ploumen en Dijsselbloem, niet hun wekelijkse agenda op hun eigen website. Een eenduidige uitvoering van Plasterks toezegging meer inzicht te bieden in de agenda's ontbreekt dus nog. Wellicht kunnen de ministers daarover nog eens een 'spontaan' gesprek voeren in de Haagse wandelgangen.

